

תורת תמימה הערות ויקרא פרק כא הערה י

(1)

י' כתיב ויבשרו וכו' ק"ט ב' טעם הו"ו ודאשתו וקראת שאר משום דכתיב והיו לבשר אחד, וכתיב נמי שארה כסותה ועונתה
ל' י' א"ע, ע"ל וכו' וכו' אינא שארו אשתו שואמו שאר אבין היא, וזה פלא, שהרי זה כתיב באחות האב, כפ' אחרי ועין בתו"ט
ויש פ' יש וכו' מש"כ והגיה בזה, ועוד טו חו רבינו בבאור דרשה זו בכלל אבל לדעתי נראה הבאור פשוט, מכיון דמציתו כ"פ
בלשון וכו' שרומז על קרבת אישות בלשון שאר, ומזה הטעם דרשו בכתובות מ"ז ב' שארה - זו עונה, ומכיון דכתיב כאן
לשאר וכו' וק"ו א"ל' דרשין על אשתו, משום דאין לך יותר קרוב באישות במנהג העולם והצניעות מאשר אשה לבעלה, וכל אלה
שטורח רבאון דרשה זו גרם להם שחשבו דכבוד הגמרא דשאר פירושו אשתו ממש, אבל באמת לא כן הדבר, אלא כמש"כ,
דשאר פירושו קרבת אישות בכלל, ומדכתיב שארו הקרוב דרשין היותר קרוב בקרבת אישות בצניעות ובכשרות וטהרה, והיינו
אשה לבעלה, וכו'.

תוספת ברכה - ג (ויקרא) אפשטיין

(2)

בסכת תשבו וגו' (כ"ג מ"ב)

בסך הכולל כתיב בפרשה השם סכות ארבע פעמים, בפסוק ל"ד, חג הסכות, בפסוק שלפנינו, בסכת תשבו, כל האזרח בישראל ישבו בסכת, ובפסוק הבא, למען ידעו דרותיכם כי בסכות הושבתו. ולכי תידק, בפסוק הראשון והאחרון (ל"ד ומ"ג) כתיב סכות מלא וא"ו, ובפסוק שלפנינו כתיב שתי פעמים בסכת, חסר וא"ו. וידוע, כי בסכות מלא מורה על מספר רבים, ובסכת חסר מורה על אחת, כמו סכת דוד הנופלת (עמוס, ט' י"א), ואין ספק כי לא במקרה באו השגוים האלה בפרשה אחת ובפסוקים סמוכים זה לזה.

ואפשר לכיון הכונה עפ"י מה שכתבו הראשונים, כי בהיות ישראל במדבר השתמשו בשתי מיני סכות, סכות של ענני כבוד, וסכות שהיו יושבין בהם בשעת מלחמות שהי' להם במדבר בדרכם, כי כן דרך הלוחמים לשבת בסכות, וכמו בשמואל ב' (י"א י"א) הארון וישראל יושבים בסכות, ואיירי שם בשעת מלחמה (ראה מענין זה בספר אליהו רבה סימן תרכ"ה בשם הרוקח).

ומעתה יתבארו השגוים מן מלא וחסר בשם סכה, בפעם הראשונה (פסוק ל"ד) כתיב חג הסכות, מלא, להורות על חג כפול משני מיני סכות, אלה של ענני כבוד ואלה שבשעת מלחמה, כמו שבארנו שגם כן ראויים לזכרון, ושוב כתיב (בפסוק זה) בסכת תשבו, כל האזרח בישראל ישבו בסכת (חסרות וא"ו) משום שזה צוי לדורות, בעת שענני כבוד לא שמשו עוד, ונשאר מין סכה אחד, סכה טבעית, בנויה בידי אדם, ולאחרונה (בפסוק הבא) כתיב למען ידעו דרותיכם כי בסכות הושבתו את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, שיזכרו שני מיני סכות שהי' להם במדבר, סכות ענני כבוד וסכות לישוב בשעת מלחמותיהם בדרכם במדבר.

ב. הנה המקרא-קודש של ראש השנה, יש לו כמשנה ממכע משלו, שלא מצינו דוגמתו בשאר מקראי קודש. דכמשנתנו אנו שונים, "יום טוב של ראש השנה", ולא מצינו כמשנה, יום טוב של חם כיפור, או יום טוב של סוכות, וכדומה. ויסוד לפירוש שינוי-לשון זה למדנו מדבריו הקצרים של המהר"ל, כי היום הזה של אחד בתשרי הוא יום הדין מצד עצמו, אלא שמפאת היותו יום-הדין לא היה בו ענין ה"מקרא קודש", אלא שמכיון שביום הדין הזה, זוכר אותו הקב"ה, וכל זכרון הוא לטובה, הרי רק מצד זה נעשה הוא הראשון בתשרי מקרא קודש. היינו דתנא תנא בלשון המשנה "יום-טוב של ראש השנה". כלומר, כיום זה של ראש השנה, יש בו צורה מסוימת, גם מבלי היותו יום-טוב. דהיינו שהוא יום הדין, אלא שאנחנו מתיחסים ליום זה, דוקא מפני היותו יום-טוב. ומימרא זו של "יום טוב של ראש השנה" להוציא היא באה, ולומר דיש בו ביום הזה עוד בחינה מסוימת ומיוחדת מבלי תורת יום-טוב שבו.

ג. ונראה לנו שלכוונה זו מסוין גם דברי רמב"ן בפירושו על התורה פרשת אמור, שכתב שם בזה הלשון: "ולא פירש הכתוב מעם המצוה הזאת למה התרועה, ולמה נצטרך זכרון לפני השם ביום הזה יותר מבשאר ימים. וגומר. נרמז בכתוב הענין כאשר נודע בישראל, מפי הנביאים ואבות קדושים". עד כאן לשון רמב"ן יעוין שם היטב. ורואים אנו שגם הרמב"ן סתם ולא פירש, אלא שרמז לנו, בהוסיפו על הנביאים גם "מפיהם של אבות קדושים", שהיות יום ראש השנה יום הדין, קדום הוא ל"מקרא קודש" של ראש השנה. ואשר על כן, דילג הכתוב לגמרי על ענין יום-הדין של ראש-השנה, והתחיל לגמרי בתורת יום-טוב שבו. ובאמת, לולי דברי מהר"ל, לא היו דברי רמב"ן מחוורים לנו כראוי.

ד. ולאמתו של דבר, לאחר שמצאנו ראינו בדברי רמב"ן ובדברי מהר"ל את החידוש הנ"ל, זכינו לעמוד על החידוש הזה, מתוך דברי הכתוב עצמו. דהרי רואים אנו שבכל המועדים, באה היא מצות היום לאחר קריאת היום למקרא קודש. הנה בענינא דראש השנה, נהפך הסדר, ומקודם הוא אומר את מצות היום של שופר, ורק אחר כך הוא אומר מקרא קודש. אלא שהם הם הדברים. מכיון שהשמיט הכתוב לגמרי את מאורע היום, וסמך בזה על הנודע לנו, "מפי אבות קדושים", ועצם תורת ה"מקרא קודש" של היום הזה לא ירדה עליו, אלא מפני שאנו נזכרים בו לטובה, הלא אי אפשר היה לו לזכור "מקרא קודש" לפני שהזכיר את ענין הזכרון. ולזה יש כאן היפוך הסדר, ומקודם הוא אומר זכרון תרועה, ורק אחר כך הוא ממשיך ואומר: "מקרא קודש".

ה. כן אמרנו. יום-טוב של ראש-השנה, כך הוא שמו של המועד הזה בלשון המשנה. והשם הזה מלמדנו, כי היום הראשון לחודש השביעי, הוא כעל מציאות כפולה. המציאות הקדומה, היא מציאות של יום-הדין, הדין והמשפט הוא מאורע היום. אבל אין המאורע הזה מפעיל בו ביום זה, תורת יום-טוב. ורק משום שעל גבה של המציאות הקדומה הזו, הורכבה מציאות שניה של זכרון לטובה בדין זה, — הוא שחלה עלי על היום הזה תורת יום-טוב ומקרא קודש. וכשאנו מעמיקים שאלה וחוקרים, מה הוא מיכה של הזכירה-לטובה הזו, אשר רק מפניה נעשה היום למקרא קודש. הרי אנו מוצאים תשובה של חקירה זו מוזמנת לפנינו, כממכע תפלת הזכרונות של היום הזה. הכל תולך אחר החיתום, והחתימה של תפלת-הזכרונות הלא היא "זוכר הברית". זכינו, איפוא, לדין כי המהלך הפנימי של ה"יום-טוב של ראש השנה", גונו הוא כתיבו את ההכנסה של מציאות הברית לתוכה של מציאות דין ומשפט, המתקיים לעצמו, כלי התחשכות עם תורת הברית.

ויקרא פרשת אמור פרק כא פסוק ב

(A)

כי אם-לשארן הקרב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו:

תש"י ויקרא פרשת אמור פרק כא פסוק ב

(B)

(ב) כי אם לשארו - אין שארו אלא^ה אשתו:

ויקרא פרשת אמור פרק כג פסוק מב - מד

(C)

(מב) בסֶפֶת תִּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל-הָאָזְרוּחַ בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסֶפֶת:

(מג) לַמַּעַן יִדְעוּ דַרְתֵּיכֶם כִּי בְּסֹט הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם אֲנִי יִלְוֶה אֱלֹהֵיכֶם:

**** Please treat this text with respect / Responsa Project Bar Ilan University ****